

בית מזרח

גיליון שבועי
לתלמידי, בוגרי
וידידי ישיבת מיר

291

פרשת עקב

זמני כניסת ויציאת השבת

★	Ⓢ	
19:51	18:39	ירושלים
19:52	18:56	בני ברק
21:15	20:00	ציריך
21:05	19:39	וינה
21:59	20:30	אנטוורפן
21:41	20:35	פריז

דבר הישיבה

ולאחיו יאמר חזק

אחד היסודות הגדולים עליהם העמיד
- מרן רה"י הגרנ"צ פינקל זצ"ל - את
הישיבה, היה רוח האחדות ואהבת
רעים.

בנפשו היה שבני הישיבה יחיו באחוה
ואחדות. פעם אמר בשיחה בישיבה
שהיה רוצה שבני הישיבה יכירו אחד
את השני ויעזרו איש לרעהו ברוחניות
וגשמיות, שלאחר כל תפילת שחרית
יגש כל אחד לשני יברכו לשלום,
וידרוש בשלומם, "איש את רעהו יעזורו
ולאחיו יאמר חזק".

באחד הקמפים שהישיבה ערכה
בימות הקיץ, ביקש רבינו לכבד בחור
פלוגי שיזמן בברכת המזון.

והסביר מדוע בחר בו, שכן קודם שם
לב שכשחילקו דבר מאכל מסוים,
בדרך כלל דרכו של עולם שכל אחד
דואג להשיג לעצמו, אולם בחור זה,
הסתובב ובדק שכולם קיבלו. הוא לא
דאג רק לעצמו, אלא גם לזולתו -
בחור כזה צריך לרומם!

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין תלי הישיבה" (מון המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

אזהרת "כוחי ועוצם ידי" - אפילו ברוחניות

ואמרת בלבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן
לך כח לעשות חיל (ח, יז).

ואפילו בתורה עצמה רואים אנו שאין
השתדלותו של האדם מועילה כלום לתוצאה
בסוף, וכן אמרו חז"ל (מגילה א) "געת ומצאת
תאמין", דהיינו שצריך האדם להתייגע בתורה,
אבל אף לאחר כל היגיעה אין השגתו אלא
בבחינת מציאה שבאה בהיסח הדעת, ושכר
הוא שיזכו לאדם מן השמים כתמורה על
גיעתו.

שיחות מוסר (עמ' ק"א)

בשיחה לבני הישיבה שח מרן ראש הישיבה
שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי אין על
האדם לחשוב חשבונות של תכלית המעשים,
אל לו לשאוף רק אל המטרה אלא צריך הוא
לעשות את המוטל עליו, ואילו התכלית היא
ביד הקב"ה לבדו. כי מי שסבור שהוא בעצמו
פועל ומשיג את התכלית על ידי מעשיו, הרי
הוא כאומר "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל
הזה", ואסור לאדם לומר כן לא רק בעסקי
חומר וגשם, אלא אף בעניינים של רוחניות.

מסירות נפשו של המשגיח זצ"ל בברכת המזון

ואכלת ושבעת וברכת (ח, י).

היה לובש את הכובע העליון לפני כל
ברכה, ואפילו לפני ברכה קצרה. גם בימיו
האחרונים כשהחולשה גברה עליו מאד לא
הניח מנהגו זה. מקורביו סיפרו שגם את
הברכה האחרונה בחייו, הוא בירך עם הכובע
העליון. היה זה כשהרופא הוזעק למיטתו
זמן קצר לפני פטירתו, הרופא יעץ שיתנו
לו לשתות כדי שירווח לו, אז רמז המשגיח
להביא לו את הכובע העליון כי הדיבור היה
קשה לו, וכשחבש את הכובע העליון התאמץ
בברכת שהכל, - היתה זו כאמור הברכה
האחרונה בחייו.

מורשת אבות

מסופר על המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל
לוינשטיין זצ"ל, שהיה מברך ברכת המזון
באימה ויראה ובקול תודה, ואשרי מי ששמע
ברכותיו. וכן את שאר הברכות היה מברך
במתניות ובכוונה נפלאה והיו ברכותיו
משאירות על שומעיהן רושם של אמונה.

הוא היה אומה, שאחת הדרכים להשגת
האמונה היא הכוונה בברכת הנהנין, כאשר
מתבוננים לפני הברכה שהמזון שייך לה; וכמו
שאמרו חז"ל שהנהנה בלא ברכה כאילו גוזל
את ה' וכנסת ישראל, וע"י הברכה ניתנת לנו
רשות להנות מעולמו של הקב"ה.

עיקר עבודת התפילה - 'לעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם'

ולעבדו בכלל לבבכם ובכל נפשכם (יא, יג).

נצטוונו כאן "ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם",
ודרשו חז"ל (תענית דף ב) איזו היא עבודה שהיא
בלב הוי אומר זו תפילה, "ובכל נפשכם" אפילו הוא <

בדברי התעוררות שנשא מורנו ראש הישיבה הגאון
רבי אריה פינקל זצ"ל ביאר את מהות עבודת
התפילה ואמה, הנה התפילה נקראת נפש, וכן

נמצא שזהו עיקר עבודת התפילה 'לעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם', שיעיקר התפילה תהיה רק למען כבוד שמים, ושנמסור את כל נפשותינו ורצונותינו למען כבודו ית'.

הקב"ה עליו נאמר "כי מכבדי אכבד" (שמואל א ב, ל), שהקב"ה כביכול מכבדו, וכבוד שנותן הקב"ה הרי הוא לעולמי עולמים, כבוד נצח:

נוטל את נפשכם, והכוונה שיש למסור את הנפש וכל התאוות והרצונות כדי לקיים את רצון השי"ת, ולתת כבוד להקב"ה כמו שנאמר (תהלים כט, א) "הבו לה' כבוד ועוז", ואם זוכה האדם ומכבד את

מִן הַגֵּר"ח הַשְּׁלִים שְׁנֵי דְפֵי 'קְצוֹת הַחוּשׁן' מִתּוֹךְ הַזִּיכְרוֹן

וּשְׁמַתֶּם אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהֵי לִבְבְּכֶם (יא, יח).

"קצות החושן" שהובא ממיה, ואולם חסרו בו שני דפים. מִן רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁהִ"ת רַבֵּי חַיִּים שְׁמוּאֵל לִבְיָצ' ל יֵשֵׁב וְהַשְּׁלִים בְּכַתֵּב יָדוֹ אֶת הַחֶסֶר, בְּהַסְתַּמְכוֹ עַל זְכוּרוֹנוֹ. לִימִים, כִּשְׁהָשׂוּ אֶת הַהֶשְׁלָמָה עִם הַמְקוּר מִצְאוֹ, כִּי שְׁנֵי הַדְּפִים הוּשְׁלְמוּ בְּדִיקוּנוֹת, מֵלָה בְּמֵלָה מִמֶּשׁ... (הַסְּפָר עִם הַהֶשְׁלָמָה בְּכַתֵּב הַיָּד מִצּוֹי עַד הַיּוֹם בְּיַד הַמִּשְׁפָּחָה).

ספר "מוח ולב"

שהביאו התלמידים בצרורותיהם, מן הגמרות שנשלחו לקובה, ממספר ספרים וש"ס שנמצאו בבית הכנסת "בית אהרן" ומכמה ספרים שנלקחו בהשאלה מאנשי הקהילה היהודית הקטנה בשנחא:

בחלקם היו הספרים קרועים ומרוטים ומספרם הקטן של הספרים השלמים והעברתם התכופה מיד ליד, לא תרמו לשלמותם... מספרים כי בידי אחד התלמידים היה מצוי עותק יחיד של

בימי מלחמת העולם השנייה הגיעה ישיבת מיה, לאחר דרך נדודים קשה לעיר שנחאי שבסין. שם שהתה הישיבה חמש שנים עד לגמר המלחמה. מאורעות המלחמה וסכנותיה לא פגעו בלימוד התורה הרצוף של בני הישיבה.

אחת הבעיות שהציקה ביותר לישיבה, היתה אוצר הספרים המדולדל.

אוצר הספרים בשנחאי מורכב היה מספרים

המשך בעמוד גב <

מבאר רבותינו

כך נפש מרן רה"י זצ"ל בבין הזמנים - באהלה של תורה אצל הגר"ח קמיל

התמדתו המופלגת ושקידתו בתורה של מרן ראש הישיבה הגר"ח **פינקל** זצ"ל לא ידעה שבעה כל השנים, אף בימי בין הזמנים שלעתים יש והרפיון בהם רב, היה הוא מתמיד בלימודו והוגה בתורה ככל סדרי הזמן, כל השינוי אצלו התבטא בכך שבתקופת בין הזמנים היה אורז את מטלטליו ונוסע דרומה לשהות במחיצת רבו הגדול הגאון **רבי חיים הכהן קמיל** זצ"ל ראש ישיבת אופקים, והיה משים עמו לילות כימים ביגיעת התורה הקי, בצוותא חדא עם מורנו ראש הישיבה הגאון **רבי אריה פינקל** זצ"ל ומורינו הגאון **רבי אליהו ברוך פינקל** זצ"ל, שבאו אף הם ללמוד עם הגר"ח קמיל ולהסתופף בצל אור תורתו הנשגבה.

להביט, לנסות ולהתפעל מאהבת התורה שיקדה בחדו, ואני רואה כיצד הגר"ח אומר לאבי "תביא חידושי רעק"א", והם התחילו להגות בדברותיו המאירות, ואז הגר"ח מפטיר באוזני אבי "תראה, כזה גישמאק הוא הרעק"א"... ואבי מאשר את דבריו בכל לב. הם ממשיכים לעיין בספר, ואז שוב אומר הגר"ח "הרי זה מתוק". לאחר מכן פנה אלי אבי ואמר "אתה רואה כמה מתוק זה התורה..."

העיד מרן רה"י הגר"ח על עצמו כי תקופה זו של בין הזמנים שלמד יחד עם הגר"ח קמיל, היתה התקופה הנפלאה ביותר בעבורו וחיכה לה כל השנה.

אותם מתוך סקרנות לאן מועדות פניהם, וענו לי, כמובן מאלי, לאופקים, לרבי חיים קמיל, אליו נוסעים אנו לכמה ימים על מנת למלא את המצברים, לקראת החורף הבא בו נלמד בישיבה מס' יבמות, כך היה נראה 'בין הזמנים' שלהם! רבי נתן צבי היה נוהג להביא עמו לאופקים בן אחד או שנים, כדי שיקבלו מעט מאהבת התורה של הגר"ח קמיל, בהקשר לכך סיפר בנו הגאון רבי יצחק פינקל זצ"ל: אינני יכול לשכוח את ימי בין הזמנים בשנת תשמ"ה, כשאבי היה מתכנס ללמוד עם הגר"ח, הם החלו את החברותא בשעה 9.00 בבוקר ולא פסקו עד השעה 5.00 אחה"צ. באחד הימים לקחני אבי

בקרב בני התורה בקהילת אופקים עדיין חרוט הרושם הנפלא ממעמד כבוד התורה שהתרחש בה מדי בין הזמנים, כאשר לקראת הזמן הממשמש ובא היו מגיעים ללמוד עם הגר"ח קמיל גדולי תלמידיו מיישיבת מיה.

מספר על כך הרה"ג ר' מיכאל שוטלנז: זכורני לפני קרוב לשלושים שנה, למחרת תשעה באב, נסעתי לקרוב משפחה באיזור בני ברק לשהות שם בימי בין הזמנים, והנה בתחנת האוטובוס לבאר שבע שהיתה סמוכה לזו של קו 400, רואה אני כמה מגדולי הלומדים בישיבת מיר (שכבר היו מבוגרים יחסית ובעלי משפחות ענפות), ובראשם מרן רה"י רבי נתן צבי והגאון רבי אליהו ברוך, כשצהלתם על פניהם, שאלתי

מורנו הגאון רבי משה בן מרן רה"י הגרא"י פינקל זצ"ל

15 שנים לפטירתו - כ"ח באב תשס"ד • אלומות אור מחיי הגר"מ פינקל זצ"ל

יכולתו כדי לסייע לבנו. מיד התכנס מרן בפנית החדה, נטל את ספר התהלים בידיו והחל לקרוא פרקי תהלים. לאחר מכן אמר: "אני עשיתי את מירב ההשתדלות, מכאן ואילך יעזור הקב"ה וישלים לו את כל מחסורו."

כעבור יומיים זכה הגר"מ בהגרלה בדירה בעיר בת-ים. לאחר שמכר את הדירה היה בידו סכום כסף לרכוש את הפריטים שהיו חסרים בביתו מבלי להשתמש בכספי הישיבה הקדושה.

*

מיוחדת היתה התייחסותו לכל בחור ואברך מבני הישיבה הקדושה. כל מי אשר זכה ללמוד בין כותלי הישיבה ואפילו לזמן קצר היה זוכרו לשנים רבות, ואף השתדל מאד להתמיד ולהחזיק עמו קשה, כמעט שלא בנמצא תלמיד מבני הישיבה לדורותיה שהגר"מ זצ"ל לא זכרו, ואף התעניין לאחר שנים במעשיו של כל תלמיד ותלמיד במידת הצלחתו בחיים, ובשאר הפרטים הנוגעים לו ולמשפחתו.

בהקשר לכך מספר אחד מאברכי הישיבה הרב מ.ז.ק.: "פעם נזדמן לי ללמוד עם אחד מנכדיו בביתו, ובסיום לימודינו שאלני הגר"מ זצ"ל לשמי ולמשפחתי. לאחר שצינתי בפניו את שמי ומשפחתי, מיד שאלני האם חמי למד בישיבה בשנים אלו ואלו?"

וכמו"כ התעניין בשלום סבי שאף הוא היה מתלמידי הישיבה, ואף זכר את אותם שנים בהם למד בישיבה. יש לציין מוסיף אותו אברך - כי הדבר ארע עשרות שנים לאחר לימודיהם בישיבה.

היתה זו התעניינות מיוחדת - לא היה מעורב בה שמץ של חיטוט, לא היה כל רצון לדלות פרטים נסתרים. זו היתה התעניינות שכל כולה אנושית ואמיתית לכבית ואכפתית כזו שידעה להלך בין הטיפות, כזו שרוצה רק להשתתף בלב שלם - התעניינות של נפש הבאה מעולם האצילות.

בשנה האחרונה לחייו, היה מאושפז בבית החולים במצב קשה, והרופאים כבר לא נתנו בדל של תקווה. באחד מן הימים הובא אליו רופא בכיר לבדוק ולטפל בו. מיד אמר לו הגר"מ זצ"ל: "זכורני שלפני כך וכך שנים למד בנך בישיבה, האם נכון הדבר?" והרופא שהיה משוכנע כי בא לטפל בחולה הנתון בימיו האחרונים לחייו, נדהם לשמוע עד כמה בני הישיבה חרוטים היטב במוחו, כך שאף במצב קשה כל כך, לא משו זיכרונותיהם ממנו לרגע.

ת.נ.צ.ב.ה.

מורנו הגאון רבי משה פינקל זצ"ל, נולד ביום כ"א מנחם אב תר"ע, לאביו מרן רה"י הגה"ח רבי אליעזר יהודה זצוק"ל, ולאמו מרת מלכה ע"ה.

בעודו צעיר למד בישיבה הק' במיה, ולאחר מכן שלחו אביו למשך תקופה ללמוד בישיבת כנסת ישראל בסלבדוקא, אצל סבו הגדול מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל.

לאחר מכן עבר ללמוד בקלם ולבקשת אביו למד בצוותא עם הגאון הגדול רבי דוד פוברסקי זצ"ל ועל אף היותו צעיר ממנו לימים, קירבו הגר"ד הרבה.

בהמשך ימיו למד בברנוביץ אצל הגר"א וסרמן והגר"ש היימן זצוק"ל, ולאחר מכן נסע לבריסק ולמד אצל הגרי"ז זצוק"ל כשלוש שנים.

בשנת תש"ב עלה לארץ ישראל עם אביו, כאן לא זזה ידו מתוך ידו כל הימים, ועזר לו בהקמת הישיבה ובביסוסה בירושלים.

נתבקש לישיבה של מעלה ביום הכנסו לבריתו של אאע"ה שלו - כ"ח מנחם אב תשס"ד וזכה שנתמלאו שנותיו מיום.

מורנו הגאון רבי משה פינקל זצוק"ל בנו של מרן רה"י הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל עסק רבות בגיוס כספים לטובת הישיבה הקדושה. חודשים ארוכים היה מכתת רגליו בין בתי הנדיבים כדי לעזור לאביו רה"י לגייס את הכספים שנדרשו להחזקתה. אולם למרות המאמצים האדירים שהשקיע עבור הישיבה וסכומי הכסף הגדולים שעברו תחת ידיו, נזהר היה עד מאוד שלא ליהנות בעצמו שום הנאה שאינה הכרחית מכספי הישיבה והיה חי בצניעות ודחקות נוראה.

כל אותם תקופות בהם שהה בחו"ל למטרות אלו, לא ראה צורך כלל בנסיעה במוניות וכדו', ותמיד היה מתבטא ואומר: כשיש אפשרות ללכת ברגל מדוע 'לבזבז' את כספי הישיבה...? במקרים חריגים בלבד התיר לעצמו לנסוע ברכבת.

אחד מבני המשפחה סיפר, כי באחת מנסיעותיו אסתייע מילתא ועלה ביזו לגייס בערב אחד סכום אדיר של למעלה משלושים אלף דולר! אך כשנצרך היה לעזוב את המקום, סירב לנסוע במונית, וניסה בדרך לא דרך להגיע לתחנת הרכבת התחתית, שם עלה על הרכבת בשעת לילה מאוחרת מאד, וכל זאת כדי לא ליטול ולו דולר אחד מתוך שלושים האלף.

*

פעם אחת נכנסה הרבנית שולמן לביתם של הגר"מ משה זצ"ל ורעייתו הרבנית מרת נחמה ע"ה, ולפליאתה הבחינה כי הדלות והעניות זועקות מכל פינה אפשרית, עניות אשר לא התאימה אפילו לאותם ימים בהם המצב הכלכלי בארץ היה ירוד מאוד. אפילו ארון בגדים לא היה בביתם, במקומו היה מוט תלוי מקיר אחד למשנהו ועליו נתלו בגדיהם של רבי משה ורעייתו הרבנית. גם מוט זה היה גדול מדי למספר הבגדים שהיו ברשותם. מהקירות המתקלפים היו נופלות מידי פעם חתיכות ממעט הסיד שעדיין נותר בהם, מקרר ותנור לא נכנסו אל הבית משום שהם "בזבזו" כספי הישיבה שלא לצורך.

למראה הדחוקות הנוראה, פנתה הרבנית שולמן למרן רה"י הגרא"י זצ"ל ותממה בפניו כיצד הוא נותן לבנו לחיות בחיי עניות שכאלו.

לשמע דבריה התבטא מרן רה"י הגרא"י זצ"ל בהתבטאות נדירה על הנהגתו של בנו בהסתפקותו במועט ואמר: "מה אעשה לו? והלא אין ספור פעמים התחננתי בפניו שיואל לרכוש לעצמו מעט ריהוט והוא סירב." אך מיד לאחר מכן החליט מרן זצ"ל כי עליו לעשות ככל

"ששמת חלקינו מיושבי בית המדרש" תלמידי הישיבה הק' השבוע נופשים במחנות הקיץ בהשתתפותם של רבותנו ראשי ורבני הישיבה שליט"א

< המשך מעמ' 2

מתורת רבותינו

אם על הסוס מושיבו - לסוס יגדל...

ולמדתם אתם את בניכם לדבר במ (יא, ט).

שח מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל: בקעלם היו מביעים פליאה על ההורים המרכיבים בניהם על הסוס ומזמרים לפניהם: "מיין זיסאלע קינד, א תנאלע זאלסטו זיין". בני חביבי, תגדל ותהיה תנא קטן.

הן אם על הסוס מושיבו לסוס יגדל... "רבי יהושע אשרי יולדתו", שהיתה מוליכה עריסתו לבית המדרש כדי שיתדבקו אזניו בדברי תורה (אבות פ"ב מ"ח וברע"ב)!

בית קעלם (ח"א, עמ' רנב)

עצה נפלאה איך לברך 'ברכת המזון' במתיקות

ואכלת ושבעת וברכת (ח, ט).

שח המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: נראה איך אנו מברכים ברכת המזון, שאנו אומרים מלים במרוצה ללא מחשבה והתבוננות. ובודאי שאין לזה קשר למצוה הנדרשת מאתנו. ורק כאשר יתבונן ויוציא הדברים מפיו מתוך התבוננות בכל דבור היוצא מפיו יקנה לעצמו הרגשת מתיקות בדברים הנאמרים ויקבל בהם טעם.

והענין, שהכלל הראשון בדרכי העבודה הוא, שללא יגיעה עצמית אין מאומה, וכמו שכתב רבינו יונה (אבות פ"ה, מ"ב) בשם חכמי המוסר, כי "השכל מתנה, והמוסר [מלשון יסורים וגיעה] קניין". כמאמרם (קידושין לב:) על הכתוב: "כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יגה יומם ולילה"

(תהלים א, ב), שבתחילה היא "תורת ה'", בגדר מתנה, ולבסוף, לאחר שיגע בה, נעשית "תורתו" הקנויה לו.

וכתב הרמח"ל (דרך עץ חיים) שלפיכך נמשלה התורה לאש (ירמיה כג, כט), שבתחילה היא כגחלת כבויה שזיק עמום כנוס בתוכה, וכשנופחים בה משתלהבת שלהבת מרובת גוונים. והנופח מתוכו נופח, ובעמלו הופך את הגחלת הכבויה לשלהבות אור וחום. וזהו "אם אין אני לי מי לי" (אבות פ"א מ"ד), אם לא נעמול בתורה ובתפילה ובמצוות, ישארו חלילה כבויות ועמומות!

אור יחזקאל (תורה ודעת כג)

ברכת מזל טוב

לידיד אמת לישיבה הק',
עושה ומעשה למענה
רבות בשנים
לשם ולתהילה ולתפארת
הרב גבריאל ברדה הי"ו
וכל המשפחה הנכבדה -
צרפת

לרגל השמחה השרויה במעונם
בנישואי הנכד

הבה"ח יונתן אברהם ני"ו
עב"ג

בשעטו"מ ולמזל טוב

ברכתנו שלוחה מהיכלי התורה
שיזכו לבנות בית נאמן
בישראל בנין עדי עד
וירוו רוב נחת מהם ומכל

יוצ"ח מתוך שמחה וטוב לבב